

(Foto: Tony McGrath)

De torturerer barn

— Først kom de og hentet Elsie, min eldste datter. Hun var 18 år. Det var i juli i fjor. De var kledd i sivil, og sa de skulle kjøre henne til universitetet. I en hel måned prøvde jeg å oppspore henne, inntil de en kveld tok henne med hjem for å hente noe klær og såpe. Seinere samme kveld hentet de broren Johnny, som da var 16. Til slutt kom de og tok med seg de to yngste, Sophie på 13 og William på 10. Ingen av dem ble noen gang tiltalt eller dømt for noe, men de ble brutalt mishandlet. Elsie har de ennå ikke satt fri.

Marianne Loe

Denne historien handler ikke om jødeforfølgelser i Hitler-Tyskland, men om barns virkelighet i Sør-Afrika i dag. Der mobile torturkamre kjører rundt i gatene og plukker opp ungdommer som våger å gå med politiske slagord som «Løslat Mandela» på t-skjorta. Der ikke engang små barn blir skånet for politiets brutale metoder.

Ifølge tall fra ulike frivillige organisasjoner har mellom 7500 og 10.000 barn under 18 år vært fengslet i Sør-Afrika siden juni i fjor. Blant dem var alle de fire barna til Rebecca Modibedi fra Krugersdorp utenfor Johannesburg.

Vi er etter hvert blitt vant til å høre meldinger om steinkastende barn som blir skutt ned og drept av politi eller soldater på gatene i Soweto eller Alexandra. I slike tilfeller slipper de skyldige å bli stilt ansikt til ansikt med sine ofre, det er andre som må plukke opp likene og informere foreldrene. Men hva foregår inne i hodet på voksne menn som først slår en 10-åring til blods, for deretter å sperre ham inne på et likhus for resten av dagen? Det var blant de tingene William opplevde mens han var i politiets forvaring.

William, som nå er fylt 11 år, og hans mor var blant vitnene som sto fram på den nylig avholdte konferansen om barn under apartheid i Harare, for å fortelle om forhold som pressesensuren i Sør-Afrika ellers hindrer oss i å få vite.

Men William klarte bare å formidle bruddstykker av historien der han satt foran en fullsatt konferansesal, omgitt av pressefotografer. Han sa heller ikke så mye da vi seinere satte oss ned med ham og moren, han ville helst ligge og sove bak morens rygg. Etter fengselsoppholdet har han vært mye plaget av hodesmerter, og han sover veldig mye. Han går også i lange perioder uten å snakke til noen. Slik var han aldri før, ifølge moren.

FORSVANT SPORLØST

Dette er Rebecca Modibedis historie:

— De kom om morgenen den 3. oktober i fjor og tok med seg William og Sophie. De påsto at William hadde satt fyr på flere hus og butikker, og at han hadde myrdet fem menn og tre kvinner. Mordene skulle blant annet ha foregått med den såkalte halsbånd-metoden, der et bildekk dynket i bensin blir tredd ned over hodet på offeret og tent på. Hvordan lille William skulle ha greid det, har jeg aldri forstått.

Etter arrestasjonen gikk moren i dagervis fra politistasjon til politistasjon, men alle

sa de ikke visste noe om William. Da hun til slutt kom hjem, fikk hun et brev om at han befant seg på politistasjonen i Roodeport, ett av de stedene hun hadde oppsøkt. Hun dro dit igjen, men stadig uten hell.

12 dager etter arrestasjonen traff hun en ung gutt som nettopp var blitt løslatt fra den lokale politistasjonen i Krugersdorp, og han kunne fortelle at han hadde sett William sitte der, gråtende. Han blødde fra munnen, de hadde slått ham så kraftig at han hadde mistet fire jeksler, og det gjorde så vondt at han ikke klarte å spise.

ELEKTRISKE SJOKK

Etter å ha hørt dette, gikk Rebecca til Krugersdorp politistasjon, og hun fikk treffe William. Sønnen fortalte at politiet først hadde jult ham opp, etterpå hadde de tatt ham med til et likhus, der han var blitt sperret inne en hel dag, alene med en masse lik. Etterpå hadde de torturert ham med elektriske sjokk. De hadde også tatt ham med opp i femte etasje og dyttet ham utfor trappa, så han ramlet ned fire etasjer. Ved et under hadde han ikke brukket noe, men han hadde store smerter, spesielt i ryggen og albuene.

Politiet beholdt William i varetekt i to måneder og to dager. Moren fikk bare lov å besøke ham hver 14. dag. I tillegg til den fysiske torturen, som var verst de første ukene, opplevde han også dette:

Han delte en periode celle med en annen guttunge på 12–13 år, som også ble torturert med elektriske sjokk. Denne gutten døde seinere i cella av skadene han hadde fått. William trodde først at han sov, og prøvde å vekke ham for å få ham til å spise. Først da han ble stiv, skjønte William at kameraten var død. Det var bare de to i cella. Etter at liket var blitt hentet, ble William sittende igjen alene i cella, uten noen å snakke med.

William går nå i 2. klasse på skolen. Det gjorde han i fjor også, men han satt i fengsel

da skolekameratene tok eksamen, så han måtte gå om igjen. Det hender imidlertid stadig at han blir fulgt hjem fra skolen midt på dagen på grunn av hodesmerter. Han har ikke fått skikkelig legehjelp. Da moren tok ham til sykehuset, ga de ham bare noen piller og sendte ham hjem igjen.

TUSENER

Williams søster Sophie, som fylte 14 år i fengsel, ble sittende inne i åtte måneder. Elsie, som nå er 19 år, har sittet i fengsel i over ett år. Foreldrene vet at hun ble utsatt for elektriske sjokk i begynnelsen, men ikke hvor lenge det pågikk. Hun har sluttet å fortelle om mishandling når de er på besøk, fordi det alltid er to politimenn til stede, og hun frykter ny mishandling om hun forteller noe.

Johnny ble løslatt 27. mai i år etter 10 måneder i fengsel. Han ble pisket og gitt elektriske sjokk regelmessig de fire første månedene. Første gang mora k se ham, etter tre uker, var han hoven og full av blåmerker, og han hadde et stort åpent sår på ryggen etter pisking. Han klager fortsatt over smerter i armer og bein, der hvor elektrodene ble festet, og mishandlingen har også gitt ham alvorlige synsforstyrrelser, så han har store lesevansker og problemer med å følge med på skolen.

William og søsknene hans er bare fire blant mange tusen barn som det siste året har sittet i Sør-Afrikas fengsler. Det er ingen grunn til å tro at deres historier er enestående.

Artikkelforfatteren er sekretær i Norsk Folkehjelp med ansvar for organisasjonens bistandsprosjekter i Det sørlige Afrika.

**Golfkrigen
neste side**

